

dní; proti oddaljenim sokrivcom in deležnikom pa med 5 in 10 leti.

Mati, ktera svojega otroka ob porodu usmerti ali ga poginiti pušči, ker mu nalaš pri rojstvu potrebne pomoči ne da, naj se obsojuje, kadar je bil zakonsk otrok umorjen, v težko ječo za vse žive dni. Če je dete nezakonsko bilo, je kaznen pri usmertenju težka ječa od 10 do 20 let; če je pa otrok poginil, ker se mu potrebna pomoč ni dala, od 5 do 10 let.

(Dalje sledi.)

Polovanje po Laškim.

Spisal M. Verné.

27. pismo.

Dragi prijatelj!

Iz Solfatáre sim šel nazaj v Pocuol, kjer se vidijo tudi še ostanjki nekdanjiga krasniga jéza, ki mu Kaligulov most pravijo. Trinajst klončnikov šterlí še iz morja, na kterih so oboki sloneli. Vsih vkup je bilo 25 (Opus pilarum vig. V.) Tù je bil cesar Kaligula prismojeniga spomina 3600 sežnjev dolg most na ladjah od Pocuola do Baje čez silno lep nalív ali rokav morja napravil, de je iz Baje v Puteole ali v Pocuol, kakor de bi bil res Partiane, Dakiane in Britančane premagal, med brezštevilo množico ljudi, ki so ga zijali in mu na vse gerlo slavo vpili, slovesno jahal, ali slovesni vhod (Triumph) imel. — Ko bi bili, kar je večkrat želel, vsi eno samo glavo imeli, bi jim bil Kaligula drugač pokazal. Svetonia bêri, ki tega norea dobro popiše.

Pol talianske milje ali nekoliko minut unkráj Pocuola je bila nekđaj poleg morja silno prijazna Ciceronova pristava, ki jo je „Akademio“ imenoval. Dandanašnji ni več družiga, ko nekaj podertín.

Tla so tod okrog vse vulkanske, kar spričuje verh družiga posebno novi hrib (Monte nuovo), ki je 27. kimovca 1538, debélo četert ure od Pocuola poleg družiga hriba, ki mu „Gauro“ pravijo, v eni sami noči zrastel. Cesta pelje ravno prek njega k Lukrinškemu jezeru, kteriga kamnice (Auster, Ostrica) so Rimljanam toliko dišale, kar Marcial spričuje rekoč:

»Non omnis laudem, pretiumque aurata meretur,
Sed cujus fuerit concha Lucrina cibus«.

To jezero delí od morja ne ravno širok jéz, po kterim cesta v Bajo pelje. — Od tù sim šel na desno, vstran prek noviga hriba, maloveč ko četert ure dalječ, Averniško jezero (Lacus Avernus) ogledat. Menil sim, de bom Bog vé kako strašne kraje vidil; pa pridem k majhnimu, pokojnimu jezeru sred lepó obraščenih gričev. Virgili in — če se prav spomnim, Lukreci ga vse drugač popišeta. — Na južni strani jezera je poprek v hrib jama, ki ji „Sibilna (Šembiljska) jama“ pravijo, in o kteri Virgili piše:

»Spelunca alta fuit, vastoque immanis hiatu« —

Tudi to sim hotel ogledati, desiravno sim se na Virgiljeve besede spomnil:

— — — — — facilis descensus Averno,
Sed revocare gradum, saperasque evadere ad auras
Hoc opus, hic labor est« —

Nekđaj se je šlo nekoliko milj dalječ po nji proti Aheronu in Kumi (Cumæ). Dandanašnji pa se ne more dalječ, ker so jo semtertje mende potresi zasuli; in v nekim kraji je treba zastran vode, ki do stegna seže, de cloveka prenesejo, kar po domače „andar a cavallo“ pravijo. Tù sim široko gledal, kje bomo konje vzeli — kar se mi priklone močan, terden korenjak, ter pravi: „Na-me, gospod!“ — Serčno ga zajaham, de me čez vodo prenese, pa desiravno je bil prav korenjak, je vender dobro stokal pod menoj. — Tù je Kumejska Šembilja prerokovala kakor Virgili pravi:

» — — — — — ostia centum,

Unde ruunt totidem voces, responsa Sybillæ«.

Od tod sim šel nazaj k Lukrinškemu jezeru in naprej v Bajo (Baiiæ), kjer ni več družiga ko poder-tine poleg lepiga morskiga rokava ali nalíva (Meerbusen). Baja je bila nekđaj rimski gospódi nar prijetniši kraj — skoraj bi rekel nje raj. Tù so se gostili in kratkočasili, de ni bilo ne konca ne kraja. — Horaci pravi:

»Nullus in orbe sinus Baiis præluet amoenis«.

Ciceron pa, desiravno mu je pristava blizo Baje, ki jo je, kakor sim že povedal, „Akademio“ imenoval, silno dopadla, se jezí in pravi:

»Ubi libidines, amores, adulteria, convivia, commestationes, cantus et symphonie audiri solent«.

Properci opomína zato Cintio, de naj se ne dá v Baji zapeljati:

»Tu modo quam primum corruptas desere Baiias:

Multis ista dabunt litora dissidium,

Litora, quæ fuerunt castis inimica puellis.

Ah pereant Bajæ, crimen amoris, aquæ!«

Dandanašnji je v tem nekđaj toliko kratkočasnim in zapeljivim kraji vse tiho, vse žalostno, vse polno podertín, med kterimi je nekoliko tempeljnov, ki so morali nekđaj lepi biti, posebno pa tempelj Venere, ki se ji je „Venus Lucina“ djalo, in Merkurjev tempelj.

Od Baje naprej po hribu na večerni strani se pride v revno vas, ki se ji „Mercato del Sabato“ pravi. Nekoliko korakov od te vasi je čudovit vodnjak (Piscina mirabilis), v kteriga je bila voda za potrebo rimskih vojnih ladij ali brodniške vojske od dalječ napeljana. Vodnjak je štirivoglat s peterimi predali, ki jih štiri verste po 28 rimskih pedí visocih klončnikov (Pilastrí) delé, na kterih obok sloní. Dolg je vodnjak 216, širok pa 97 pedí. Dvoje stopnic (Stiege) po 40 stopinj pelje na dno. V oboku je nekoliko odduškov, de so mende vodo v njih zajemali.

Nekoliko bliže morja je verh Baolskiga griča (Bauli), kjer je grozoviti cesar Neron svojo mater umoriti dal, in kjer ji je, de bi se nič hudiga ne nadjala, sam naproti prišel — „Venientem dehinc obvius in litore (nam Antio adventabat) excepit manu et complexu, ducitque Baulos“ pravi Tacit — verh baolskiga griča, pravim, je v tléh nekakšno, večidel v mehko skalo vsekano pohištvo, ki mu „Cento camerelle“ pravijo, pa mende nihče ne vé, če so kleti ali hrami Juli-Cezarjeviga poslopja, kakor nekteri terdijo, ali jetnišnica, ali pa stanice za sužnje.

Na zahodni strani tega hriba je, desiravno polno grobov, vender zalo prijetno elizejsko polje (Campi Elisii), ki ga Virgili tako lepo popiše. In unikraj prijetniga, pokojniga morskiga nalíva je visok hrib, na kterim je Enéa tovarša Miséna pokopal — ingenti mole sepulcrum — in ki ga še zmiram „Capo Miseno“ imenujejo.

»Monte sub æerio; qui nunc Misenus ab illo

Dicitur, æternumque tenet per sæcula nomen«.

Bolj na severno stran od Misenskiga hriba je veliko jezero, ki mu „mare morto“ (mertvo morje) pravijo, in nekoliko dalje so Stigiški močirji — stygiæ paludes — in Kocit in Aheron.

»Cocytí stagna alta vides, stygiamque paludem,

Dí cujus jurare timent et fallere numen«.

Od tod sim šel še dalje na zahodno-severno stran do tjè, kjer je nekđaj Kuma (Cumæ) nar starši mesto v Italii, stala — in potem nazaj v Neapolo.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Pruski kralj je počastil Vuka Stefanovića zavolj njegovih zaslug za serbsko slovstvo z redom rudečega orla tretje verste.

* Deseto izdanje Kraljodvorskega rokopisa se je začelo tiskati v Pragi.

* Gospod bibliotekar narodnega muzeja v Pragi, Vaclav Hanka, je začel na visocih Praških šolah vsak torek in četrtek učiti primerajčo slovnico slovanskih narečij.

* Ruskimu kiparju Kotzebue je ruski car naročil, vse imenitniši prigodbe iz življenja slavnega Suwarowa izobraziti; v ti namen se bo v Italio podal zavolj njegovih bitev s Francozi.

* V Pragi se natiskuje neko pismo Bulgarina prijatelja Gerkov v bulgarskeji hirarchii; spisal ga je Natanael Stojanov, ki ima še druge dela za tisk pripravljene.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz ruske meje konec septembra. V malo letih bodo na Ruskem železnice veliko pomembo dosegle. Vlada jih namerja potegniti: Iz Petrograda v Moskvo, iz Petrograda v Varšavo, iz Varšave v Moskvo, od tod do Černiga morja, pred kot ne tudi v Odeso; prva kakor je znano, je že dodelana in seže 87 milj dalječ. Za 3 sreberne rublje (4 gold. 40 kr.) se zamoreš zdaj iz Moskve v Petrograd peljati. Gotovo neizrečeno niska cena, ker na miljo še 4 kr. ne pride. Na železnici, ki ima peljati v Varšavo, se kaj marljivo dela. Osebuje društva so sklenile več stranskih železnic napraviti. Sila važna bi bila železnica do Černiga morja, in sicer na vse strani, ne le, kar sploh kupčije, ampak tudi zavolj tega, ker bi peljala memo izrekljivo bogatih kopač premoğa, ki bi se zamogel na vse kraje voziti in bi vse železnice s kurjavo previdil. Ako bi ruski car na tako vižo Černo morje z izhodnim zvezal, bo to kmetijstvo, obertnijo in kupčijo neizrečeno povzdignilo in blagostanje velike države močno pospešilo.

Iz Dalmatinskega konec septembra. Gotovo je vladi in občinstvu v velik dobiček, ako neha kupovati siciliansko sol in svoje solnice bolj povzdigne. To se bo zdaj, kakor se vidi, zgodilo in govore, da je 80.000 forintov namenjenih, solnice v Stonji z asfaltom dlatiti, da sol ne bo samo bolji in čisteji, ampak da se je bode tudi več pridelalo v bolj kratkem času. Več sto štirj. sežnjevi je že popravljenih. To početje bo bogat sad rodilo. Samoprodaja soli nese državni denarnici veliko in sicer toliko več, kolikor več in boljši soli se pridelajo. Benetke, reven ribški otok, se imajo le samoprodaji soli zahvaliti, da so do take slave in mogočnosti dospele; tudi Dubrovniku je ta reč kviško pomagala. Kako se da sol poboljšati, se vidi na Angleškem, kjer je do leta 1823 nje samoprodaja vlada imela in je je 2 miliona centov na leto pridelala, ktere se je poldrugi milion doma porabilo, ostanek pa se je v druge dežele prodal. Pozneje pa je ta samoprodaja nehala in vlada je je obertnijstvu izročila, ki se je na čudno vižo dvignila. V letu 1830 se je je že trikrat in v letu 1849 šestkrat toliko pridelalo. Lahko si zamorete misliti, kak dobiček to da obertniji in kupčiji, in pri tem je sol posebno cena, iz česar spet izvira mnogo mnogo dobriğa brez razločka za vse stanove. Tudi sodo delajo iz soli, kar je spet obertniji in kupčiji v velik prid.

Iz Krajnja 6. oktobra. Ker je že ene dni zaporedama po Gorenskem hudo deževalo, so se vode po vsih krajih tako narasle in nakipele, da so čez bregove vdarile in sèmtertje tudi veliko škode napravile; med drugimi je Sava v Krajnji med 3. in 4. dnevam omenjeniga mesca tri kozé mostá poderla in četrto tako razrušila, da je le malo manjkalo, da se ni tudi poderla in po Savi odplavala.

Ravno taka se je tudi Zadraškemu, dvé uri nad Kranjem, godila, kteriga je tudi večidel poderla in seboj vzela.

Zato je pa tudi tukajšno okrajno poglavarstvo ukazalo poderte mostove neutegama popraviti, da se sedaj od Ljubljane čez Krajnj zaperta cesta, tako hitro, ko bo moč, voznikom in pešcam zopet odpre. In na ta ukaz je naglo toliko tesarjev in družih za to delo potrebnih delovcev, razrušene mostove popravljat, skupej prišlo, da jih bojo, če kaj hujšiga ne pride, kmali tako popravili, da se bo dalo v enih tednih čez nje hoditi in voziti; do takrat morajo pa ljudje in vozniki, kteri hočejo v Krajnj ali še naprej vozariti, čez Smledniški most pod Šmarno Goro hoditi in svoje reči prepeljavati.

Iz Ljubljane. Po izstopu dosluženega mestniga svetovavca gosp. Köstelna je mestni odbor v seji 30. kimovca tekočiga leta gospoda Franc Oblaka, asesorja v Kočevji, za družiga mestniga svetovavca zvolil. — Ministerstvo nauk naznani tukajšnjemu poglavarstvu, da vložnine ali štípendije se preparandam zdaj še ne morejo deliti, kakor je bilo že drugič prošeno, da je pa ministerstvo perpravljeno na nasvèt deželne šolske uradnije zares ubožnim pripravljancam kako pripomoč podeliti, ako se z véрно-čednostnim obnašanjem in posebno pridnostjo skažejo. — Včeraj ponoči, kmalo po eni smo čutili v Ljubljani lahek potres.

Novičar iz mnogih krajev.

Njegovo veličanstvo, svitli cesar se je podal iz Horvaškega čez Občine, kjer so mu Teržačani častni obok napravili, v vojaško ležišče na Laško, se bo pa spet kmalo vernil in dalje po Horvaškem popotoval. — Ukaz gledé posvečevanja nedelj in praznikov se bode kakor govore, nekoliko pre naredil in sicer tako, da bodo tisti obertniki, ki prodajajo živež, obléko in druge za življenje neogibljivo potrebne reči, bodo smeli svoje prodajavnice do devetih zjutraj popolnoma odperete imeti, od devete do dvanajste ure pa le na pol. Kerčme, kjer se žganje prodaja, pa bodo morale vsako nedeljo od 9 do 12, v zapovedanih praznikih pa od 9 zjutraj do 4 popoldne popolnoma zaperte biti, ker žganje ni tako potrebna reč. — V c. k. denarni kovnici se noč in dan s prekovanjem starega denarja v noviga vkvarjajo; baker, ki se bo pridobil, se bo za krajcarje porabil. — 4. tega mesca se je na Dunaji spet za 5,427.000 for. banknotov sožgalo. — Ne le na Gorenskem, ampak tudi iz drugih krajev se toži, da je bila velika povodinj. Reka Ren je bregove prestopila in na nekterih krajih Francoskiga mnoge škode napravila. — Amerikanci, ki so v Terstu austrianske vojaške parobrode ogledovali, so naprave in osnove austrianskega mornarstva močno hvallili. — Wellington, ki je unidan umerl, je bil, kakor je znano, nar starši vojskovodja austrianske armade, zdaj je prišel na njegovo mesto nadvojvoda Joan. — Železnico iz Verone na Taliamento je ministerstvo kupčije poterdilo. Izdelati se ima v 20 mescih, tedaj se ima odpreti v letu 1854. — V Berolinu se je kolera prikazala. — V Parizu se močno govori, da je francoska vlada, predin se je Napoleon na južno Francosko podal, na pervooblastne vlade pisala gledé cesarstva in dokazovala, kako bi bilo želeti, francosko državo v cesarstvo povzdigniti in tako tirjanju naroda zadostiti. Pet poslancev, pravijo, se je podalo na razne vladarske dvore. Do zdaj je sama angleška vlada na to odgovorila, ki tega ne želi in pravi, če Napoleon cesar postane, se tudi ne bo mogel ubraniti armadi, da bi ga ne silila dalej seči.

Popravitik.

V življenjopisje Kopitarja se je v 80. listu str. 319, v 19. versti od spodaj pogrešek vrnil, kteriga popraviti prosimo, in sicer namest: „Pa že 11. majnika 1844 končá Kopitarju slavno življenje pljučna sušica“, naj se bere „11. augusta“.